

Delredovisning av uppdrag om utveckling av introduktionsprogrammet yrkesintroduktion

Dnr U2013/3681/GV

Härmed redovisas *Uppdrag om utveckling av introduktionsprogrammet yrkesintroduktion* givet i särskild ordning för budgetåret 2013.

1. Inledning

Skolverket har fått i uppdrag (U2013/3681/GV) att genomföra insatser för att bidra till utveckling av kvaliteten i introduktionsprogrammet yrkesintroduktion i gymnasieskolan. Uppdraget innebär bland annat kartläggning och uppföljning av utbildningen på yrkesintroduktion, utveckling av yrkesintroduktion av varierande längd samt dokumentation av yrkeskunskaper. Regeringen har även beslutat om en förordning (2013:444) om statsbidrag för att utveckla kvaliteten inom yrkesintroduktion som innebär att statsbidrag för detta syfte får lämnas till skolhuvudmän inom gymnasieskolan. I denna delredovisning beskrivs hur Skolverket avser att genomföra deluppdrag 1 *Kartläggning och uppföljning av utbildning på yrkesintroduktion* samt deluppdrag 2 *Utveckling av yrkesintroduktion av varierande längd*.

2. Utgångspunkter i utarbetandet av förslag på insatser

Yrkesintroduktion infördes i och med gymnasieskolans reform 2011 som ett av fem introduktionsprogram. Beskrivningen av hur Skolverket avser att genomföra deluppdragen grundar sig därför huvudsakligen på hittills gjorda erfarenheter. Kartläggningen, som genomförs inom ramen för uppdraget, kommer att bidra till ytterligare kunskaper om på vilket sätt skolhuvudmännen arbetar med yrkesintroduktion och ge ett underlag för att Skolverket bättre ska kunna rikta stödet för utveckling av programmet. I Skolverkets fortsatta arbete med uppdraget kommer avgränsningar och preciseringar även att göras i nära samråd med skolhuvudmän, nationella programråd och andra branschrepresentanter.

2.1 Utmaningar och utvecklingsområden inom yrkesintroduktion

Under de dryga två år som yrkesintroduktion har funnits har både Skolverket och Skolinspektionen följt utbildningen inom ramen för uppdrag och granskningar.

I Skolverkets uppdrag att löpande följa upp och analysera den reformerade gymnasieskolan som startade hösten 2011 ska bland annat introduktionsprogrammen och

det kommunala informationsansvaret särskilt belysas.¹ I en första delrapport gällande introduktionsprogrammen presenterade Skolverket en analys av statistikbehovet och resultaten av en mindre fallstudie med fokus på den lokala implementeringen.² Vidare avser Skolverket under hösten 2013 att presentera en rapport som, med utgångspunkt i Skolverkets officiella statistik, ger en bild av olika programtyper och program i den reformerade gymnasieskolan. I rapporten kommer bland annat elever på yrkesintroduktion samt byten till och från och avbrott från yrkesintroduktion att redovisas.

Skolverket följer även gymnasieskolans reform genom ett hundratal programreferensskolor. Flertalet av de sju referensskolorna för introduktionsprogrammen erbjuder yrkesintroduktion. Genom besök på skolor och gemensamma möten med alla referensskolor har Skolverket möjlighet att följa yrkesintroduktionens utveckling samt utbyta tankar och idéer kring fortsatt stöd i implementeringsarbetet.

Skolinspektionen har under 2013 genomfört en kvalitetsgranskning av utbildningen på introduktionsprogrammen yrkesintroduktion och individuellt alternativ.

Granskningen har behandlat i huvudsak följande två frågeställningar: Planeras utbildningen så att den möter den enskilda elevens förutsättningar, behov och målsättningar? Genomförs utbildningen så att eleven ges möjlighet att nå de individuellt uppsatta målen?³ Skolinspektionen kommer att presentera en samlad bild av granskningen i slutet av 2013. Skolverket har dock tagit del av de preliminära resultaten genom de enskilda verksamhetsrapporterna samt genom samråd med ansvarig projektledare på Skolinspektionen.

Eftersom både Skolverkets uppföljningar och Skolinspektionens granskningar inkluderar ett begränsat antal skolhuvudmän är resultaten inte generaliserbara till hela riket. I flera fall har samtliga introduktionsprogram varit föremål för uppföljning och resultaten är därför inte specifika för yrkesintroduktion. Sammantaget ger de dock en bild av dels de utmaningar som skolhuvudmän ser i genomförandet av yrkesintroduktion, dels de områden där skolhuvudmännen behöver utveckla sitt arbete.

Nedan sammanfattas de utmaningar och utvecklingsområden som har relevans för genomförandet av detta uppdrag.

Plan för utbildningen

Enligt skollagen ska planen för utbildningen beslutas av skolhuvudmannen och innehålla uppgifter om utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll.⁴ Planen för utbildningen har inte varit föremål för Skolinspektionens granskning men Skolverket noterar att det bara i enstaka fall nämns i beskrivningen av vilken ut-

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Statens skolverk, U2012/3589/S.

² Delrapportering av uppdrag om gymnasieskolreformens lokala förankring - Introduktionsprogrammen, Skolverket 2012 (Dnr 2012:279).

³ [http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/Introduktionsprogram/\(2013-09-25\)](http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/Introduktionsprogram/(2013-09-25))

⁴ 17 kap. 7 § skollagen (2010:800) och prop. 2209/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s. 805 f.

bildning som de granskade skolorna erbjuder. En bild som bekräftas i samtal med Skolinspektionen. Innehållet i de planer som Skolverket har tagit del av, till exempel genom besök på programreferensskolor, varierar mycket men inkluderar i flera fall endast samma information som framgår av skollag och gymnasieförordning gällande yrkesintroduktionens syfte och innehåll.

Den individuella studieplanen

Skolorna uppger i Skolverkets fallstudie att de lägger ner mycket tid på att arbeta fram de individuella studieplanerna. Samtliga kommuner har en överlämning från grundskolan som inleds i ett tidigt skede. Ingen av kommunerna nämner det uttryckligen, men framförhållningen i arbetet med att identifiera elevernas behov verkar vara grundläggande för att kunna erbjuda en individanpassad utbildning.

De flesta beskriver att de har en löpande uppföljning av studieplanerna. Men det skiljer sig mellan kommunerna i vilken mån detta är strukturerat och i vilken mån det sker ostrukturerat. Upprättande och i synnerhet uppföljning av studieplanen lyfts också fram i Skolinspektionens granskning som ett utvecklingsområde.

Individanpassningen och organisationen av utbildningen

Individanpassningen, elevernas varierande bakgrund och enskilda mål med utbildningen ställer särskilda krav på skolhuvudmännens organisation av utbildningen. Skolverkets fallstudie ger en indikation på att följande faktorer spelar roll för hur undervisningen organiseras: kommunens storlek, om skolan även erbjuder nationella program och/eller närheten till andra grundskolor, gymnasieskolor och skolor med kommunal vuxenutbildning samt utbildning i svenska för invandrare. Det är en bild som bekräftas av Skolverkets besök på programreferensskolor.

Den individanpassade undervisningen innebär större svårigheter med hur undervisningen ska organiseras för att möta elevernas behov och få ihop det med lärarresurserna. I både Skolverkets fallstudie och Skolinspektionens granskning återspeglas detta till exempel i att elever läser grundskoleämnen som de redan har fått godkänt i och en begränsad möjlighet att läsa yrkesämnena.

Utbildningens innehåll

Yrkesintroduktion ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning och ska även innehålla arbetsplatsförlagt lärande eller praktik.⁵ I Skolverkets fallstudie utgör praktikdelen för eleverna från en fjärdedel till hela utbildningen men av svaren framgår det inte om detta rör sig om arbetsplatsförlagt lärande eller praktik. En del organiserar utbildningen mer strukturerat och erbjuder olika inriktningar medan andra helt och hållet gör den individuell. Skolinspektionens granskning visar att innehållet varierar stort mellan skolorna och att elevernas möjlighet att få en yrkesinriktad utbildning ibland är mycket begränsad.

⁵ 6 kap. 5 § gymnasieförordningen (SFS 2010:2039).

Övergång till yrkesprogram

Skolverkets statistik över programbyten visar att 21,4 % av de elever som börjat på yrkesintroduktion hösten 2011 hade bytt till ett av yrkesprogrammen hösten 2012.⁶ I de allra flesta fallen hade eleverna börjat på yrkesprogrammets årkurs 1 under sitt andra studieår. Skolinspektionen pekar i sin granskning på flera utvecklingsområden som kan påverka elevens möjligheter att lyckas med fortsatta studier vid övergång till ett yrkesprogram. En av dessa är bristande samverkan mellan yrkesintroduktion och yrkesprogrammen.

Samverkan med det lokala arbetslivet

Skolinspektionens granskning har inte särskilt studerat samverkan med det lokala arbetslivet. I Skolverkets uppföljning av introduktionsprogrammen anger många representanter för de kommunala skolhuvudmännen att en praktiksamordnare på skolan ansvarar för kontakterna med arbetslivet. Det framgår dock inte om dessa kontakter sker inom ramen för yrkesprogrammets lokala programråd. I fallstudien framkommer att det generellt saknas dokumentation kring elevernas yrkeskunskaper. Det framkommer att man vill utveckla mallar och ge handledning till praktikplatser kring hur man kan dokumentera elevens färdigheter, för att det ska finnas en dokumentation som kan hjälpa eleven vidare – mot utbildning eller arbete.

2.2 Skolverkets övervägande

Skolverket presenterar i denna redovisning förslag på möjliga insatser för att stödja skolhuvudmännens arbete med att säkerställa kvaliteten i yrkesintroduktion. Som tidigare nämnts kommer ytterligare avgränsningar och precisering att göras i samråd med skolhuvudmän, nationella programråd och relevanta branscher. Anpassningar kan även komma att ske under projektperioden bland annat utifrån resultat av kartläggningen.

Skolverket avser att även ta del av erfarenheter av liknande utbildningsvägar i andra länder. Detta kommer bland annat att ske inom ramen för det treåriga utvecklingsprojektet *Lärande på arbetsplats i Norden*. Projektet samordnas av Skolverket och är en del av *Hållbar nordisk välfärd* – ett program för nya välfärdslösningar till människor i Norden som initierades av Sverige 2013 under det svenska ordförandeskapet i Nordiska Ministerrådet.

De utmaningar och utvecklingsområden som beskrivits ovan berör i stora delar utbildningens organisation och planering. Skolverket gör därför bedömningen att stödinsatser bör riktas i huvudsak mot skolhuvudmän och rektorer för yrkesintroduktion men i vissa delar även till rektorer för de nationella yrkesprogrammen.

Under perioden som detta uppdrag pågår, d.v.s. mellan 2013 och 2016 kommer det att finnas möjlighet för skolhuvudmän att ansöka om statsbidrag för att utveckla kvaliteten inom yrkesintroduktionen. En förutsättning för framgångrika och effektiva utvecklingsprojekt är att skolhuvudman och rektor har god kännedom om hur utbildningen på yrkesintroduktion organiseras och bedrivs. Skolverket avser därför

⁶ Skolverkets statistik, 2013. Tabell 7 C: Programbyten mellan första och andra studieåret i gymnasieskolan samt årskurs andra studieåret.

att inom ramen för detta uppdrag ta fram konkret stöd för att göra en lägesbedömning och analys av utvecklingsbehov inom yrkesintroduktion. Uppföljning av dessa utvecklingsprojekt kan även öka kunskapen om vilka faktorer som kan bidra till god måloppfyllelse av yrkesintroduktion som väg till vidare studier eller inträde på arbetsmarknaden.

Även om andra introduktionsprogram delvis har ett annat syfte än yrkesintroduktion har några av dessa program många utmaningar som är gemensamma. Detta gäller till exempel individanpassningen och former för övergång till nationella program. Skolverket avser därför, där så är lämpligt, att även anpassa det stöd som utvecklas inom ramen för detta uppdrag till andra introduktionsprogram, i synnerhet programriktad individuellt val och individuellt alternativ.

Skolverket arbetar idag med en rad olika insatser som syftar till att utveckla yrkesutbildningens kvalitet och som därför även kan bidra till utvecklingen av yrkesintroduktion. Framtagning av en nationell handledarintroduktion, apl-utvecklarutbildningen samt stöd för kvalitetssäkringen av det arbetsplatsförlagda lärande är några exempel. De förslag som Skolverket redogör för här syftar till att komplettera och stärka dessa andra insatser.

3. Genomförande av deluppdrag 1 - Kartläggning och uppföljning av utbildning på yrkesintroduktion

Inom ramen för deluppdrag 1 ska Skolverket kartlägga och redovisa den utbildning som olika skolhuvudmän erbjuder inom yrkesintroduktion. Redovisningen ska bland annat inkludera information om vilka sökbara utbildningar som erbjuds och i vilken mån praktik eller arbetsplatsförlagt lärande ges inom ramen för utbildningen. Vidare ska av redovisningen framgå hur det lokala arbetslivet har involverats i utbildningen samt i vilken grad utbildningarna har individanpassats. Uppdraget innebär också att Skolverket löpande ska följa upp resultatet av utbildningen på yrkesintroduktion, bl.a. vad avser elevernas etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier på yrkesprogram.

Skolverket redogör nedan för inriktningen av de planerade insatserna. Som framgår av avsnitt 2 kommer flera rapporter och analyser att redovisas i slutet av 2013 eller under nästkommande år. Upplägg och genomförande av kartläggningen och uppföljning av utbildningen på yrkesintroduktion kan därför komma att ändras och anpassas utifrån resultaten av dessa redovisningar. Likaså kan ett nytt uppdrag om uppföljning av ungdomars etablering på arbetsmarknaden efter avslutad gymnasieskola påverka genomförandet av uppdraget.

3.1 Kartläggning av utbildningen på yrkesintroduktion

Skolverket gör bedömningen att det finns behov att göra både kvantitativa och mer fördjupade kvalitativa fallstudier. Skolverket menar att en större kvantitativ undersökning kan bidra till att ge en nationell bild av innehållet i och längden på yrkesintroduktion, både när det gäller de sökbara och de individuellt utformade utbild-

ningarna. Utfärdade gymnasieintyg samt utfärdade slutbetyg från grundskolan för elever som gick på introduktionsprogram läsåret 2011/12 samlas in redan idag. När det gäller yrkesintroduktionen ger dock dessa insamlingar endast information om vilka kurser som har ingått i elevens utbildning. Uppgifter om delkurser, praktik eller annan yrkesutbildning som kan anges under gymnasieintygets fält för noteringar kan inte systematiseras genom denna insamling. Många gånger saknas dessutom denna information. Kartläggningen kan därför till exempel ge svar på frågor om vilka delkurser som erbjuds samt i vilken mån annan yrkesutbildning ingår och vad den består av. När det gäller frågor om till exempel hur det lokala arbetslivet involveras eller i vilken grad utbildningen individanpassas gör Skolverket bedömningen att dessa bäst besvaras genom mer fördjupade fallstudier.

Skolverket avser att fastställa frågeställningarna och metoderna för kartläggningen under 2013. Huvuddelen av kartlägningsinsatserna kommer sedan att genomföras under 2014.

3.2 Övergång till yrkesprogram

Som framgår av beskrivningen ovan är det möjligt att redan idag följa övergången från yrkesintroduktion till yrkesprogram. Programbyten mellan studieråren ingår i Skolverkets årliga uppföljning av elever i gymnasieskolan. Statistiken ger även möjlighet att mer i detalj analysera elevströmmar från yrkesintroduktion till både de andra introduktionsprogrammen och till de olika yrkesprogrammen. På längre sikt kan andelen som får gymnasieexamen och studiebevis av de elever som gick yrkesintroduktion sitt första studieår och därefter övergick till ett nationellt program användas som en indikator för att följa upp programmet.

En intressant frågeställning är att följa de elever på yrkesintroduktion som går över till yrkesprogram: Går eleverna kvar på yrkesprogrammen? Hur stor andel får en yrkesexamen? Hur påverkas dessa resultat av till exempel yrkesintroduktionens organisation och samverkan med yrkesprogrammen? Inom ramen för detta uppdrag kan Skolverket endast följa två elevkullar. Det kommer därför inte att vara möjligt att uttala sig om mönster och tendenser. En första uppföljning kan dock ge underlag för en fallstudie av hur några skolhuvudmän har arbetat med att stödja elevens övergång från yrkesintroduktion till yrkesprogram. En sådan uppföljning kan göras tidigast hösten 2015 eftersom det förutsätter att det har gått minst fyra år sedan gymnasiereformens införande.

3.3 Uppföljning av etablering på arbetsmarknad

Skolverket har i *Redovisning av del 5 i uppdrag om utveckling av kvalitet i gymnasial lärlingsutbildning*⁷ lämnat förslag på hur uppföljning av ungdomars etablering på arbetsmarknaden ska gå till. Skolverket har utformat förslaget på uppföljningsmodell efter samråd med Statistiska centralbyrån och Arbetsförmedlingen. Enligt förslaget ska data sammanställas från tre olika informationskällor: registerinformation, enkäter till unga vuxna och enkäter till avnämare. Förslaget bygger bland annat vidare på erfarenheter av tidigare rapporter och uppföljningar som till exempel rapporten *Väl*

⁷ Skolverket, 2013. (Dnr 2012:217)

*förberedd*⁸ som behandlar registeruppgifter men också avnämares uppfattningar insamlade genom telefonintervjuer. I budgetpropositionen för 2014 har regeringen aviserat att Skolverket kan komma att få ett uppdrag som ligger i linje med detta förslag.

Skolverket avser att följa samma modell i uppföljningen av yrkesintroduktion och elevernas etablering på arbetsmarknaden. Inom ramen för denna uppföljning kommer det även att vara möjligt att se om ungdomarna studerar vidare inom till exempel den kommunala vuxenutbildningen. Även om några elever inom yrkesintroduktion kan ha gått en kortare utbildning än tre år gör Skolverket bedömningen att en första uppföljning tidigast kan göras 2015.

4. Genomförande av deluppdrag 2 – Utveckling av yrkesintroduktion av varierande längd

Inom ramen för deluppdrag 2 ska Skolverket stödja skolhuvudmännens arbete med att säkerställa kvaliteten i och därmed en god måluppfyllelse av yrkesintroduktion som väg till vidare studier eller inträde på arbetsmarknaden. Skolverket ska stödja skolhuvudmännens arbete med individanpassning, planering, kvalitetssäkring och lokal samverkan med arbetslivet. I uppdraget ingår också att utveckla yrkesintroduktion av varierande längd som förbereder för konkreta arbetsuppgifter på arbetsmarknaden samt spridning av lärande exempel.

Skolverket redogör nedan för det planerade arbetet med att utveckla yrkesintroduktion av varierande längd samt ger exempel på möjliga stödinsatser.

4.1 Utveckling av yrkesintroduktion av varierande längd

Yrkesintroduktion har till skillnad från de nationella programmen ingen given programstruktur. Planen för utbildningen och elevens individuella studieplan har därför en extra viktig funktion. Planen för utbildningen beslutas av skolhuvudmannen och ska innehålla en beskrivning av utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll.⁹

Skolverket avser därför att ta fram och sprida exempel på hur utbildningar på yrkesintroduktion kan struktureras så att de förbereder för konkreta arbetsuppgifter på arbetsmarknaden. En viktig aspekt i utvecklingen av dessa exempel är hur utbildningarna kan byggas på och kompletteras inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen för att möjliggöra för ungdomarna att få en yrkesexamen i framtiden i den mån de önskar.

Skolverket gör bedömningen att dessa exempel kommer att tas fram enligt följande:

1. Yrkesintroduktion av varierande längd tas fram i samråd med nationella programråd och relevanta branscher. I detta ingår även att i samråd med till

⁸ Rapport 268. Skolverket, 2005.

⁹ 17 kap. 7 § skollagen (2010:800) och prop. 2209/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s. 805 f.

exempel Arbetsförmedlingen och de regionala kompetensplattformarna identifiera möjliga arbetsuppgifter. Skolverket avser att påbörja analysen av möjliga arbetsuppgifter under 2013 för att möjliggöra publicering av de första exemplen under 2014.

2. Exempel på hur skolhuvudmän har strukturerat yrkesintroduktion utifrån det lokala arbetslivets förutsättningar och behov identifieras dels genom kartläggningen (se avsnitt 4.1 ovan), dels bland projektansökningarna inom ramen för statsbidraget. Skolverket gör bedömningen att dessa exempel kommer att kunna publiceras först under senare delen av 2014 och under 2015.

4.2 Regionala huvudmannadialoger

Skolverket avser att bjuda in skolhuvudmännen till regionala seminarier och samtal. Avsikten är att göra detta i samverkan med regionala myndigheter eller organisationer, till exempel genom de regionala kompetensplattformarna. Möjligheten att även bjuda in representanter från arbetsförmedling och arbetslivet kommer att undersökas.

Syftet med dessa regionala dialoger är dels att sprida information om skolhuvudmännens roll i utformningen av utbildningen, dels fånga upp skolhuvudmännens bild av utvecklingsområden och stödbehov. Avsikten är också att, utifrån de lokala och regionala förutsättningarna, identifiera möjliga arbetsuppgifter som yrkesintroduktion kan utbilda för. Vidare kan seminarierna utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte. Skolverket avser att genomföra de första dialogerna under hösten 2013. Huvuddelen av dialogerna kommer dock att ske under 2014.

4.3 Andra former av stöd för utveckling av kvalitet i yrkesintroduktion

Skolverket ger nedan exempel på möjliga stödsatser. Som tidigare nämnts kommer beslut om stödets inriktning och ytterligare avgränsningar att göras efter samråd med bland andra skolhuvudmännen.

1. Stöd till befintliga nätverk och nya nätverk: Redan idag finns det etablerade nätverk av skolor som erbjuder introduktionsprogrammen. Inom ramen för dessa nätverk sker erfarenhetsutbyte och spridning av lärande exempel. Skolverket avser därför att bidra ekonomiskt till dessa nätverk så att de till exempel kan ordna konferenser, workshops eller andra aktiviteter som kan bidra till att sprida erfarenheterna. Vidare kan tematiska seminarier för beviljade projekt ge möjlighet till erfarenhetsutbyte och stimulera till bildande av nya nätverk mellan skolhuvudmän.
2. Stöd för kvalitetssäkring av yrkesintroduktion: Insatsen kan inkludera konkret stöd för genomförande av nulägesbedömning och analys av utvecklingsbehov inom yrkesintroduktion. Stödet bör ta avstamp i det av Skolverket tidigare framtagna allmänna råd och stödmaterial för systematiskt kvalitetsarbete. Vidare kan insatsen utgöra ett stöd för skolhuvudmän i framtagande av utvecklingsprojekt och ansökan om statsbidrag.

3. **Kompetensutvecklingsinsatser:** Inom ramen för uppdraget om utveckling av handledarutbildning genomför Skolverket under hösten 2013 en första utprovning av en nationell utbildning för apl-utvecklare. Utbildningen syftar till att fördjupa och utveckla samverkan mellan skola och arbetsliv. Möjligheten att anpassa utbildningen till de särskilda förutsättningarna som finns inom yrkesintroduktion kommer att undersökas. En sådan utbildning skulle även kunna inkludera validering av lärande på praktikplatser samt dokumentation av elevernas yrkeskunskaper. Andra kompetensutvecklingsinsatser som riktar sig till arbetslag inom yrkesintroduktion kan även komma att bli aktuella. Detta gäller till exempel former för individanpassning av undervisningen inom både yrkesämnena och andra ämnen.
4. **Utveckling av digitalt verktyg:** Inom ramen för uppdraget om utveckling av kvalitet i gymnasial lärlingsutbildning (Dnr U2010/2145,5767/GV, U2011/1694,5439,6237/GV, U2012/757/GV) genomför Skolverket ett pilotprojekt om utveckling av ett digitalt verktyg som stöd för planering och uppföljning av lärlingsutbildning inom gymnasieskolan. Skolverket bedömer att verktyget även skulle kunna användas för att planera, följa upp och dokumentera utbildningen inom yrkesintroduktion. Pilotprojektet genomförs under hösten 2013 i samverkan med Umeå universitet och kommer sedan att utvärderas.
5. **Stödmaterial och utvecklingspaket:** Andra former av insatser som är möjliga att genomföra inom ramen för uppdraget är att ta fram stöd för utformning av planen för utbildning samt stöd för samverkan med det lokala arbetslivet. Det sistnämnda kan inkluderas i ett material om arbetet i de lokala programråden samt samverkan med arbetslivet inom gymnasiesärskolan. Vidare kan ett utvecklingspaket för yrkesintroduktion samla och länka vidare till annat relevant stöd så som planering och uppföljning av arbetsplatsförlagd lärande, studiehandledning på elevernas modersmål samt stödmaterial för validering. Ytterligare stöd när det gäller upprättande och uppföljning av de individuella studieplanerna samt individanpassning av undervisningen kan även vara aktuellt att ta fram.

På Skolverkets vägnar

Anna Ekström
Generaldirektör

Cristina Pontis
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Kjell Hedwall, Staffan Lundh, Erik Nilsson, Jonas Nordström, Camilla Thinsz Fjellström samt Helén Ängmo i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.